

Školní inspekce v letech 1918–1938

Meziválečné Československo přejalo školskou legislativu zaniklého Rakousko-Uherska, což představovalo poměrně velký problém, jelikož Čechy, Morava a Slezsko v monarchii příslušely do tzv. Předlitavska, zatímco Slovensko a Podkarpatská Rus do tzv. Zalitavska. Legislativa těchto oblastí se odlišovala – pravděpodobně nejmarkantnějším rozdílem byla délka povinné školní docházky: zatímco v českých zemích byla osmiletá, na Slovensku a Podkarpatské Rusi byla šestiletá. Tyto odlišnosti se projevily i v oblasti dozoru nad školami, avšak stejně jako v dalších oblastech, i ve školství byla snaha legislativní rozdíly postupně sjednocovat.

Povinná školní docházka byla osmiletá (od přijetí tzv. malého školského zákona v roce 1922 i na Slovensku a Podkarpatské Rusi) a dítě ji mohlo absolvovat na obecné škole, která byla obvykle pětiletá, a následně na tříleté škole měšťanské, u níž mohl být zřízen i nepovinný čtvrtý ročník. Tam, kde měšťanská škola nebyla zřízena, existovaly osmileté obecné školy, kde děti mohly splnit celou školní docházku. Alternativou návštěvy měšťanské školy bylo zapsání dítěte na střední školu (osmileté gymnázium či sedmiletou reálku), avšak na těchto ústavech se platilo školné (a to i v případech, že se jednalo o státní školu).

Dozor nad obecnými a měšťanskými školami byl svěřen **okresním školním inspektorům**, kteří byli odbornými referenty **okresního školního výboru**. Jednalo se o učitele či středoškolské profesory, kteří složili tzv. inspektorskou zkoušku. Ke zkoušce mohli přistoupit 14 let poté, co složili zkoušku učitelské dospělosti¹¹⁹, či po 11 letech služby na střední škole. V posledních třech letech před zkouškou nesměl být pedagog disciplinárně trestán a musel mít kvalifikaci prvního stupně.¹²⁰ Samotná zkouška se dělila na část písemnou a ústní. Písemná zkouška se skládala z domácí části, kdy od dubna do září musel kandidát vypracovat práci na téma z pedagogiky a didaktiky – a pokud tato práce nebyla shledána dostačující, pak uchazeč dále nepostoupil. Následovala klauzurní část písemné zkoušky, kdy v listopadu musel kandidát v časovém limitu vypracovat návrh na vyřízení dvou jednacích spisů, které byly vybrány z běžné agendy okresního školního výboru. Následovala ústní část zkoušky, která neměla přesáhnout dvě hodiny, kdy uchazeč zodpovídal otázky z pedagogiky, didaktiky a školské legislativy. Pokud ve zkoušce uspěl, byl zapsán na seznam čekatelů na místa okresních školních inspektorů. Pokud se uvolnilo místo okresního školního inspektora, čekatelé o něj mohli zažádat. Budoucího inspektora vybírala zemská školní rada a definitivně jej schvaloval ministr školství a národní osvěty. Okresní školní inspektoři působili ve funkci časově omezenou dobu, po kterou byli zastupováni jiným učitelem na škole, kde působili před odchodem do funkce inspektora. V případech, že kandidát ve zkoušce

119) Zkoušku učitelské způsobilosti skládali učitelé obecných a měšťanských škol po minimálně 3 letech praxe, kterou nastoupili po ukončení studia na učitelském ústavu. Mohli bychom ji přirovnat např. k dnešním atestacím lékařů.

120) Proces kvalifikace každoročně ověřoval způsobilost pedagoga k výkonu učitelského povolání.